

STORTINGET

Representantforslag 66 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Morten Wold og Bård Hoksrud

Dokument 8:66 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold og Bård Hoksrud om å styrke logopeddekningen

Til Stortinget

Bakgrunn

Logopeder gir nødvendig helsehjelp. De arbeider med personer som har medfødte eller ervervede språk-, tale-, kommunikasjons- og svelgevansker. I tillegg jobber logopeder med kommunikasjonshjelpemidler (ASK) knyttet til barn, unge og voksne med ulike behov.

Forskning viser at om lag en tredel av de som får hjerneslag, også får afasi. Ifølge Norsk hjerneslagregisters årsrapport 2022 svarer kun seks prosent av de som har hatt hjerneslag at de har hatt behandling hos logoped tre måneder etter hjerneslaget. Forskning viser dessuten at så mange som 60–90 prosent av personer med Parkinsons sykdom før eller siden vil oppleve utfordringer knyttet til kommunikasjonsevnen. En undersøkelse fra Norges Parkinsonforbund fra 2020 viser at kun 15 prosent av personer med Parkinsons sykdom går til logoped.

Mangel på logopedhjelp kan få store psykologiske, sosiale og helsemessige konsekvenser for den enkelte pasient, men også betydelige samfunnsøkonomiske konsekvenser. Mange vil ikke kunne gå tilbake til jobb uten opptrening eller rehabilitering hos logoped, og det vil igjen føre til økt behov for helsetjenester og velferdsordninger.

Årlig utdannes det om lag 100 logopeder ved fem utdanningsinstitusjoner i Norge: Norges arktiske universitet (UiT), Tromsø, Nord universitet, Bodø, NTNU, Trondheim, Universitetet i Oslo (UiO) og Universitetet i Bergen (UiB).

For å møte framtidens behov for logopeder anslår Norsk Logopedlag at utdanningen av logopeder må styrkes og økes fra dagens ca. 100 logopeder til ca. 150 logopeder årlig.

Det er knyttet usikkerhet til framtida for flere utdanningstilbud. Logopedstudiet ved NTNU i Trondheim har vært frosset på grunn av usikkerhet knyttet til finansiering. Neste opptak skjer i 2024. Logopedutdanningen ved UiB har blitt varslet om en nedskalering i ressursituasjonen i løpet av 2–3 år. Nylig var også utdanningen ved UiT nedleggingsstruet. Bakgrunnen for alle disse sakene er at finansieringen av logopedutdanningene ikke står i forhold til det som kreves av en moderne logopedutdanning, der blant annet klinisk praksis er et ufravikelig behov.

Ifølge det uavhengige konsultentselskapet KPMGs evaluering av regjeringens Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering 2017–2019 er logoped én av to yrkesgrupper som oftest er nevnt som en mangelfull ressurs i kommunal rehabilitering. Afasiforbundet i Norge (nå en del av LHL Hjerneslag og Afasi) har flere ganger gjennomført undersøkelser som viser mangelfullt logopedtilbud for voksne i kommunene.

En ny logopedundersøkelse fra LHL Hjerneslag og Afasi høsten 2023 – som dekker 61 prosent av landets kommuner – viser at 41 prosent av disse kommunene ikke har ansatt logoped. 33 prosent av kommunene som har logopediske tjenester, har ikke tilbud for voksne. I 32 prosent av kommunene som har svart, finnes det ikke næringsdrivende privatpraktiserende logopeder.

Samtidig viser undersøkelsen at 55 prosent av svarkommunene ikke samarbeider med andre kommuner om å tilby logopedtjenester til voksne; 29 prosent svarer ja, mens 16 prosent ikke vet.

I kommuner uten offentlig logoped eller der kommunen begrenser logopedhjelp til kun barn, er ansvaret lagt på privatpraktiserende logopeder og Helfo. I mange mindre kommuner finnes ikke privatpraktiserende logopeder, eller de dekker ikke alle brukergrupper. Privatpraktiserende logopeder kan selv vurdere hvilke, og hvor mange, pasienter de har kapasitet til å følge opp, og de er ikke pålagt å ta imot pasienter med henvisning.

Helsepersonellkommisjonen peker på framtidige bemanningsutfordringer i helse- og omsorgssektoren. Disse utfordringene krever blant annet at man gjennom god og effektiv rehabilitering sikrer både at så mange som mulig får hjelp som gjør at de vil klare seg selv videre uten omfattende eller langvarige pleie- og omsorgstjenester, og at flest mulig i yrkesaktiv alder kan komme tilbake i arbeidslivet. Ifølge NOU 2023:4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste viser forskning at tiltakene som begrenser uførhet blant slagpasienter er behandling av spesialister, slik som logopeder.

Logopeder utreder, behandler og følger opp pasienter med ulike diagnoser, men er ikke autorisert som helsepersonell. Norsk Logopedlag og LHL Hjerneslag og Afasi peker på at dette kan true pasientsikkerheten. Både interesseorganisasjon og brukerorganisasjon peker på at autorisasjon må ses i sammenheng med at det på sikt etableres en femårig logopediutdanning med tilstrekkelig finansieringsgrunnlag.

Samarbeidet mellom Statped og spesialisthelsetjenesten er avvirket når det gjelder stemmevanskefeltet. Det kan ikke forventes at kommunene innehar spiss-

kompetanse innenfor lavfrekvente og sammensatte områder, og dette går igjen ut over brukerne.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen bidra til at masterprogrammet i logopedi ved NTNU får grunnfinansiering fra Kunnskapsdepartementet, slik øvrige logopediutdanninger får.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man kan sikre og styrke framtidig utdanning av logopeder. Dette innebærer: å sikre lik finansiering av logopediutdanningen ved utdanningsstedene, plassere utdanningen i riktig finansieringskategori (2), og vurdere behovet for en femårig utdanning i logopedi.
3. Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om tiltak for å styrke logopedtjenesten i kommunene, og vurdere logoped som kjernekompetanse og lovpålagt tjeneste.
4. Stortinget ber regjeringen i sin gjennomgang av ordningene for autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning av helsepersonell, om å innlemme logoped i autorisasjonsordningen.
5. Stortinget ber regjeringen om å gi Statped et spesialoppdrag slik at samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og Statped kan opprettholdes for stemmevanskefeltet. Statped må også kunne ta imot henvisninger vedrørende voksne med ervervede språk- og talevansker, ikke bare fra skoleverket (PPT eller voksenopplæring), men også fra helsevesenet (herunder privatpraktiserende logopeder).

20. desember 2023

Morten Wold

Bård Hoksrud